

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiunilor:

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul convenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Apărătorii preoțimii

Când căutăm sprijinitori ai preoților, sub raport material și moral, ochii noștri involuntar se opresc asupra acelor intelectuali, cari în urma legăturilor de sânge stau mai aproape de preoțime.

Preoțimea noastră, în trecut ca și azi, a crescut și crește o pleiadă numeroasă de intelectuali. La tot pasul, în oficiile mici și mari de toate categoriile, întâlnim fii de preoți.

Ici colo cetim din ochii cutărui domn simpatie pentru haina preoțească, fiindcă nu a putut uita, or cât de sus l-a ridicat Dumnezeu și munca, chipul modest al părintelui său.

Idealul nostru ar fi însă, ca toți fiii de preoți, ori unde s'ar afla, să fie în chestiunile bisericesti alături de noi cu trupul și cu sufletul.

Cine din lume ar putea și mai bine cu ce greutate materiale, cu ce amărăciuni sufletești se luptă preoțimea, și cine ar putea da o mână de ajutor, mai cu drag, decât fiii de preoți.

Recunoștința, dragostea firească și atmosfera curată de care au avut fiii de preoți parte lungi ani de zile în casele părinților, ar trebui să-i facă prietenii și ajutătorii intimi ai preoților.

«Este, ce ceri dta», va spune unul sau altul dintre cetitori. Este, — dar nu se prea vede.

De câteori nu-i expusă preoțimea noastră la umiliri și nedreptăți, și nu prea cetești că cutare domn ilustru, fiu de preot, ar fi binevoit să ieie apărarea preoțimii sub titlul de fiu de preot.

Nu putem crede că ar fi modestie sau indiferență la mijloc. Originea preoțească este titlu frumos, fiindcă preoțimea noastră veacuri dearândul a fost soldățimea cea mai credincioasă care a lucrat la izbânda idealului românesc.

De indiferență nici nu mai putem vorbi, fiindcă prima datorie a oricărui fiu este să-și aducă aminte de părinte.

Pășirea pe față a fiilor de preoți în interesul părinților lor,

azi este mai actuală când curente anticreștinești atacă în diferite forme, biserica și pe slujitorii ei.

Cine ar putea fi cei mai convinși apărători ai preoțimii decât chiar fiii de preoți, cari știu mai bine că acolo unde a fost biserică și preot românesc, nația românească nu a pierit, ci s'a prefăcut într'un bloc puternic care cu îndârjire și-a apărat glia, limba și legea.

Când vorbim de fii de preoți, fără să vrem se ridică în fața ochilor noștri una dintre cele mai actuale probleme pastorale.

Știu că nu putem cere, ca alături de atâtea asociații profane, să întemeiem o asociațiune creștinească a fiilor de preoți, de care să ne interesăm noi biserica, ca apoi și această asociație în timpuri grele să se intereseze de noi; dar măcar atât să facem, ca la mitropolie să întocmim un conspect despre fiii de preoți pe orice treaptă socială s'ar afla, ca cel puțin să știm câți fii de preoți avem.

Pentru cauza noastră bisericască, acest conspect ar fi de mare importanță, fiindcă la cazuri de nevoie am ști cui să ne adresăm pentru apărare, și am ghici și adevărul, că oare noi preoțimea în ce măsură am îndeplinit porunca apostolului Pavel dată în epistola I către Timotei, cum trebuie crescuți fiii de preoți.

Sau dacă copiii preoților nu sânt alături de părinții lor, atunci ar trebui să știm ce vom avea de făcut pe viitor.

Societatea mare la care ne adresăm din când în când, ne strigă cu glas mare: Doftore, vindecă-te pe tine singur mai întâi, căci dacă fiii voștri nu sânt alături de voi, de ce cereți dela noi să vă stăm aproape.

Preoțimea e datoare ca în primul rând din fiii ei să facă apostoli devotați ai cauzelor bisericesti.

Primejdia descreștinizării la orașe și sate cu vremea crește tot mai mult, și noi, preoțimea, trebuie din bună vreme să ne câștigăm prieteni și colaboratori devotați. Acești amici ai noștri

Statul și Biserica Ortodoxă

de Dr. I. MATEIU

IV. Statul și autonomia Bisericii ortodoxe

Dar, dacă prin noua concepție politică Biserica ortodoxă a înregistrat, în ordinea poziției sale constituționale, o pierdere atât de covârșitoare, vom recunoaște, că ea a obținut în schimb și o neprețuită compensație, în ordinea așezării sale interne, prin acordarea *autonomiei*.

Autonomia înseamnă libertate. Biserica ortodoxă a revendicat-o demult, ca o condiție fundamentală a vieții și misiunii sale. Ea se impunea cu atât mai vădit, cu cât *Biserica ardeleană* aducea o puternică tradiție autonomă, care timp de 50 de ani dăduse, prin practica ei sinceră și constantă, rezultatele cele mai strălucite. Lipsa ei s'a simțit dureros, atât în Bucovina, cât și în Basarabia și în Regatul de ieri. Bisericile acestor provincii sufereau deopotrivă, de o prea mare inmixțiune a Statului, care în loc să se limiteze la controlul și supravegherea lor, le croia, prin voința lui proprie, forme de organizare necorespunzătoare, și-și asumă în chip exagerat guvernarea și administrarea vieții lor interne. In asemenea împrejurări firește, că Biserica s'a anemiât, slă-

bindu-i-se puterile de acțiune evanghelică, și împingându-o la o existență mai puțin reliefată, de cum o implică rostul ei mare, în direcționarea spiritului public. Numai din *libertate* putea răsări renașterea Bisericii și transformarea ei în fermentul ideal al vieții sufletești a Statului.

Evenimentul copleșitor al unirei, care, după veacuri de rătăcire, pusese pentru întâia oară neamul românesc în situația fericită, de a respira din plin bucuriile *libertății naționale*, a adus, în mod firesc, pe cel dintâi plan al preocupărilor publice, și marea problemă a *autonomiei* Bisericii ortodoxe. Stat și Biserică, prin reprezentanții lor autorizați, au convenit dintru început, că autonomia este un principiu câștigat, care trebuie să fie tradus, fără amânare, în realitatea noii organizațiuni unitare a Bisericii ortodoxe.

Astfel Clerul țării întregi adunat la București în importantul său congres din Sept. 1919, hotărăște următoarele:

1. „Cerem ca Statul român, păstrându-și tradiționalul caracter ortodox și acordând Bisericii tot sprijinul moral și material, să recunoască și să garanteze în Constituția sa, de-

în primul rând trebuie să fie fiii noștri.

Până alergăm după alți sprijinitori, pe fiii noștri, legați de noi prin sânge și creștere, îi avem jumătate gata.

De câteori nu accentuăm în munca noastră de evanghelizare că ne trebuie apostoli laici, și cine ar trebui să fie în primul rând acești apostoli, dacă nu fiii de preoți. Mentalitatea și creșterea creștinească, de care au avut parte, îi indică drept primii în rândul celor ce se ostensesc pentru prezentarea în masele poporului a duhului lui Isus Hristos.

Păgânismul modern se organizează pe capete contra creștinismului; și biserica, dacă doare să iasă învingătoare în lupta cu neopăgânismul, trebuie să răspundă cu contraorganizarea forțelor sale creștinești.

O forță respectabilă în acțiunea bisericii, pentru apărarea sa și a slujitorilor ei, ar fi organizarea și munca fiilor de preoți.

Credem și sperăm că fiii de preoți nu vor pregeta să-și ieie partea convenită din sprijinul și apărarea preoților.

Prot. Dr. Ștefan Cioroianu.

plină autonomie pe seama Bisericii ortodoxe, care ca instituție religioasă-morală și călăuzită de duhul celui mai lămurat patriotism va crește cetățeni devotați intereselor superioare ale Statului. Prin autonomie, Preoșimea întrunită în congresul ei, înțelege dreptul Bisericii ortodoxe române de a se conduce prin propriile ei organe, pe terenul administrativ, legislativ, judecătoresc și reprezentativ.

2. „Cerem instituirea unui Congres superior bisericesc, ca for suprem legislativ și jurisdicțional, care va exercita, în acord cu Sfântul Sinod, drepturile autonomiei Bisericii. Congresul se va alcătui din reprezentanții Clerului și poporului din întreaga Biserică“.

Iar P. N. L., ca să mă opresc numai la el, își formula precis adeziunea sa la organizarea autonomă a Bisericii în „Ante-proiectul de Constituție“ din 1921. Cităm din expunerea de motive: „Spre a fi o forță vie, iar nu o reminiscență a trecutului, Biserica trebuie adaptată spiritului social al vremii. În această privință Biserica ortodoxă, mai ales cea din Vechiul Regat, o prea lămurită de viață și nevoie ca energia sa spirituală să fie desmărtățită. Biserica va trebui să aibă pe

viitor o libertate mai mare de acțiune și organizare mai proprie decât în prezent. În legătura sa cu Statul, acesta să nu înăbușe dezvoltarea materială și morală a Bisericii, din potrivă să înlesnească existența ei de sine stătătoare, în armonia generală a Statului. Cum în toate instituțiile se caută astăzi să se dea conducerea în seama celor competenți, tot așa și afacerile bisericești trebuie încredințate oamenilor Bisericii. Principiile democratice, cari ne stăpânesc astăzi, trebuie aplicate și în Biserică. Vechea organizare oligarhică, trebuie să facă loc unei organizări mai democratice, solidarizându-se la mersul Bisericii întreg poporul credincios, care va fi admis să participe la conducere, alături de Clerul înalt și Clerul de mir. Participarea elementelor laice va da desigur o nouă viață Bisericii“ [pag. 53-54].

Călăuziți de aceste convingeri, creatorii Constituției, de acord cu Biserica, au cuprins autonomia în următorul text al art. 23:

„În tot regatul României, Biserica creștină ortodoxă va avea o organizație unitară, cu parti-

ciparea tuturor elementelor ei constitutive, Clerici și Mireni. O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizații unitare, precum și solidaritatea după care Biserica își va reglementa, conduce și administra, prin organele sale proprii și sub controlul Statului, chestiunile sale religioase, culturale, fundamentale și epitropești“.

Acestei declarații constituționale, de importanță epocală pentru Biserică, i-a urmat în 1925 legea specială care stabilea principiile de bază ale noii organizații, însoțită de Statutul Bisericesc, elaborat de Biserică însăși și care cuprindea dezvoltarea amănunțită a întregii alcătuirii organice, întemeiată pe doctrina autonomiei. Astfel după o oboșitoare, dar perseverentă muncă constructivă, cum n'a cunoscut-o încă nici o lege a Statului nostru, s'a înfăptuit cea mai de seamă legiuire morală, sortită să prezideze prin Biserică, idealul năzuințelor noastre de totdeauna: marea operă de renaștere sufletească a Țării și poporului românesc.

V. Valoarea religioasă și politică a autonomiei bisericești

Importanța politică a legiferării autonomiei bisericești este atât de covârșitoare, încât ea echivalează cu marile biruințe, deschizătoare de noi epoci în viața poporului românesc. Fără a fi nevoie de exemplificări străine, culese din țările occidentale, unde Bisericele prin viața lor de independență s'au afirmat ca forțe sociale de mână întâia, este suficient să ne gândim la Biserica ardeleană, care în temeiul autonomiei sale a realizat, alături de apărarea sufletului național, și una din cele mai frumoase opere de îndrumare religioasă-morală.

Dar autonomia aceasta cu preponderanța elementului laic în conducerea afacerilor bisericești, a fost întâmpinată cu îndoiele din partea Clerului vechiului regat și în parte al Basarabiei și Bucovinei. Urmând linia strict canonică, el ar fi preferat organizarea ierarhică a autonomiei, în locul celei noi democratizante. Se va vedea însă mai târziu, după ani de experiență activă din partea Clerului, că în fond autonomia nu este desbrăcată de caracterul ei ierarhic, câtă vreme toate corporațiile bisericești, prevăzute de Statutul de organizare, sunt puse sub conducerea directă a Clerului. Con-

vingerea această ni-o dă istoria autonomiei bisericești din Ardeal, care face dovada, că acolo unde ierarhii și clerul au fost la înălțimea chemării lor, păstrând contactul apropiat cu poporul, problemele ecleziastice au fost rezolvite totdeauna în spiritul și în intențiunile preconizate de ei.

Dar, pentru ca autonomia să devină o realitate socială, se impune ca o condiție esențială formarea unei nouă stări de spirit, derivată dintr'o temeinică cunoaștere a însăși doctrinei de autonomie în raport cu evoluția Bisericii.

Înainte de orice preocupare, trebuie să ne dăm seama, că libertatea Bisericii este un fapt constituțional. În deosebire de trecut, când ea se găsea sub tutela și administrarea Statului, deci la discreția tulburătoare a partidismului politic, astăzi Biserica ortodoxă și-a căpătat independența, ajungând deplin stăpână pe viața, idealurile și acțiunile sale. Ca orice act de liberare, faza întâi se caracterizează printr'o stare de nesiguranță și îndoială, în care regretele unui trecut, fără grija zilei de mâine, agită cu atât mai mult conștiințele, cu cât sentimentul de răspundere în fața viitorului necunoscut este mai absent și mai dezamărit. Faza aceasta de criză psihologică se diminuează însă, prin efortul ce trebuie să-l facem de a ne smulge din robitoria inerție tradițională, cu conștiința, că sus, pe culmile încă în ceață, vom respira aerul curat al libertății creatoare. Clerul mai ales este acela, care are nevoie de o asemenea sfortare interioară, în convingerea sigură, că ea va opera rodnic și asupra masselor păstorite. Căci e un adevăr etern, propovăduit cu deosebire de creștinismul ortodox, că nu există viață, decât în libertate.

Trebuie apoi, să-și facă loc credința în puterile de realizare ale Bisericii. De atâtea ori răsună acuzația gravă, că ortodoxia noastră este incapabilă de împlinirea marilor idealuri evanghelice, că fiind încrămențată în formele imuabile ale unui ritualism de suprafață, n'are putința să se ridice la concepții înalte și la opere durabile, în ordinea chemării ei divine.

Această critică poate fi adevărată, pentru ultima jumătate de veac, din istoria unei părți a Bisericii ortodoxe, când o ideologie politică greșită, o pusese într'o fatală atârănare de Stat, cu suprimarea oricărei inițiative proprii. Dar reamintindu-ne trecutul ceva mai îndepărtat, în care practicile politicianismului modern erau încă necunoscute, vom

găsi pagini de admirabilă înălțare religioasă, de înfăptuiri culturale și artistice neîntrecute, cari au dat Bisericii noastre o glorie atât de frumoasă, încât ea poate fi privită cu drept cuvânt, ca un izvor de inspirație fecundă în atmosfera de îndoială, ce stăpânește încă vechea noastră instituție spirituală.

*

Nu mai puțin importantă este convingerea, ce trebuie să-și facă loc în sufletul tuturor, că autonomia dobândită cu atâta generozitate, constituie pentru Biserica ortodoxă factorul fundamental al regenerării ei depline. Este o experiență istorică, verificată necontenit fără putință de greș, că în toate Statele unde Cultele s'au organizat pe bază de neatârănare, viața religioasă și-a regăsit alvia normală, ducând, prin stimularea energiilor morale, la acțiuni de purificare spirituală și de bogată restaurare creștină a popoarelor.

Valoarea novatoare a autonomiei rezidă tocmai în principiul ei de temelie, de a garanta, individual și colectiv, putința inițiativelor, concurența ideilor, încurajarea voințelor și libertatea înfăptuirilor, dominate de idealul unitar al Bisericii, legal constituite. Totul e mișcare, frământare și întrecere, încălzit de același impuls tainic al naturii omenești: neastâmpărul creațiunii. Numai prin autonomie ajunge Biserica să se descopere pe sine, înțelegându-și chemările și cunoscându-și puterile de realizare, în zbuluciumul necurmat al societății omenești.

Dar această conștiință adâncă, privitoare la importanța dinamică a autonomiei, se presupune clădită, înainte de toate, pe activismul insufletit al Clerului. Ierarhia noastră de toate treptele, dându-și seama, că prin noua organizare a Bisericii, rolul ei liturgic a suferit o specială amplificare, că manifestările duminecale urmează să se transforme de acum în multiple și permanente acțiuni cotidiene, își va impune un riguros examen sufletesc, merit să-i dea icoana nouilor sale obligațiuni, izvorâte din realitatea juridică a autonomiei.

Paralel cu Clerul au să fie mobilizați și laicii, al doilea element hotărâtor al autonomiei bisericești. Resentimentele parțiale, împotriva introducerii laicilor la conducerea destinelor Bisericii, n'au nici o justificare logică. Tocmai înlăturarea lor dela o participare activă, cu răspunderi definite, în rosturile bisericești, a fost una din cauzele principale care

a contribuit la epoca de decadență din cei din urmă 50 de ani ai Bisericii din Vechiul Regat.

Colaborarea legală a laicilor în noua așezare a Bisericii, înseamnă de altfel cel mai de seamă factor, menit să facă din autonomie *pivotul* renașterii noastre religioase. Căci în concepția modernă de astăzi, *puterea de viață a Bisericii* nu se poate răzîmna numai pe competența și vrednicia *Clerului*, ci în foarte mare măsură ea izvorește și din conștiința *răspunderilor*, pe cari le are *comunitatea credincioșilor*, în soarta propriei lor instituții de credință.

Călăuziți de luminile ierarhiei, animați cu duhovnicească râvnă la o operă de primenire, atât de binefăcătoare și cultivați cu grijă pentru noua lor chemare, *laicii* vor putea fi câștigați dela început pentru Biserică în astfel de măsură, încât ei să se transforme în apărătorii statornici și însuflețiți ai autonomiei dobândite. Pentru ca *noutatea* independenței bisericești să nu ducă la exagerări rătăcitoare, cari să compromită, ab initio, această însemnată reformă, este necesar să se creieze de pe acum o sigură și severă *disciplină bisericească*. Primejdia aici este mare, tocmai pentru cuvântul, că *laicii*, chemați în proporție covârșitoare față de *Cler* la întemeierea noii vieți bisericești, pot fi ispitiți să aducă cu ei toată pulberea acelor păcate, cari viciază atmosfera vieții noastre *politice*. Prin urmare, cei aleși să reprezinte Biserică

în faza ei de prefacere, clericii, dar mai ales mireni, sunt dator să-și revizuiască sufletul, dându-și seama de marea axiomă, că Biserica este un așezământ de *mântuire divină* și nu unul de *putere politică*. În fața altarului se topesc patimele omenești, dispar bătăliile furioase pentru putere și mor neregretate tranzacțiile de conștiință, fiindcă deasupra noastră plutește, senin și împăciuitoare, *idealul ceresc*, înfrățindu-ne, mai presus de zbuciumările pământești, prin vraja aceleiași *credințe* mântuitoare a sufletelor noastre.

Conștiință, că trecând pragul Bisericii facem *operă divină*, trebuie să ne dea puterea lăuntrică de a domina, până la suprimare, volbura pasiunilor noastre *politice* și concentrându-ne într-o sigură și religioasă *respectare a autonomiei*, să oferim Țării, măcar în ordinea bisericească, acel exemplu de *disciplină sufletească*, care asigură, fără compromisuri, cinstirea riguroasă a legilor și garantează triumful *ideii de ordine* în Stat.

Iată, ce înseamnă *autonomia* din punct de vedere religios și politic. Ea va transforma complet nu numai viața *Bisericii*, redându-i strălucirea de altădată, dar va contribui într-o formă incontestabilă și la consolidarea *Statului*, prin *echilibrarea sufletească a națiunii*, cu ajutorul celei mai mari puteri morale din lume: *Evanghelia lui Hristos*.

VI. Politica viitoare a Statului față de Biserica ortodoxă

S'ar putea crede, că din moment ce Statul și-a fixat, prin constituție și legea de organizare dela 1925, doctrina sa politică, acordând Bisericii noua organizare *autonomă*, datorită lui ar fi să rămână de acum înainte un simplu spectator, limitat la rolul de control și supraveghere, lăsând Bisericii însăși, toată grija sorții și a dezvoltării sale ulterioare.

Desigur, că un amestec direct al Statului, prin instrumentele lui de guvernare, în afacerile *interne* ale Bisericii, nu mai este compatibil cu noul regim de *libertate*, în care ea a fost pusă. Ar fi însă o mare și neiertată eroare să se susțină, că Statul s'ar putea desinteresa cu totul de viața și rosturile Bisericii ortodoxe. Această din două motive, egal de importante. Unul de natură *constituțională*, celălalt de ordin *național*.

Anume, prin Constituție și complementul ei, legea de organizare cu statutul din 1925, s'au păstrat raporturile de *alianță* dintre Stat și Biserică în astfel de forme juridice, cari deși se deosebesc radical de cele vechi, totuși necesită o *colaborare legală* a celor două așezăminte de drept public. Astfel alegerea și instituirea *Ierarhiei*, [Mitropoliți, Episcopi, Arhiepiscopi, Vicari], nu se poate face decât cu participarea activă și cu aprobarea expresă a *Statului* [art. 12 din lege]. Administrarea *averilor* gene-

rale bisericești este iarăși în funcție de concursul Statului, care-și are reprezentantul său în *Eforia* centrală a Bisericii [art. 24 din lege]. Deasemenea *înființarea* de noi Eparhii, schimbarea sediului sau a titulaturii lor, depinde tot de suveranitatea națională [art. 3 din lege].

Un drept important pe care și l-a rezervat Statul — și *numai* față de biserică ortodoxă — este acela, că *Regulamentele* pe care le votează Biserica pentru orânduirea vieții sale *interne*, trebuie să fie confirmate de Suveran, spre a avea putere legală [art. 8 Statut]. Apoi deși Statutul de organizare este opera *exclusivă* a Bisericii, totuși el nu poate fi modificat de către Congresul Național Bisericesc decât având asentimentul expres al *Statului* [art. 37 din lege]. Mai puternic se concretizează legăturile dintre Stat și Biserică în sistemul *alegerii Patriarhului*. Legea specială a patriarhatului din 1925 stabilește că marele colegiu electoral se alcătuește din membrii adunării Arhiepiscopiei Bucureștilor, ai Congresului național bisericesc, și din membrii de religie ortodoxă a Corpurilor Legiuitoare. S'ar putea spune deci, că Patriarhul nici nu este alesul Bisericii, ci mai curând al *Statului*, care decide prin numărul covârșitor al reprezentanților săi politici.

În sfârșit, vom menționa obligațiunea legală ce și-a luat-o Statul, de a pune la dispoziția Bisericii *mijloacele materiale*,

FOIȘOARA

Pagina sociologică

Chestiunea socială

Preotul GH. SECAȘ II

Acum, după ce cunoaștem noțiunile fundamentale ale Sociologiei, putem da în acest loc *împărțirea generală* a acestei lucrări:

Într-o primă parte, numită parte istorică, vom studia chestiunea socială în decursul veacurilor, pentru a procura prin Istorie demonstrațiunea concretă a principiilor fundamentale stabilite în capitolul preliminar.

Într-o a doua parte, numită partea teoretică, vom da demonstrațiunea abstractă a aceluiași principii prin studiul faptelor generale (proprietate, capital, lucru) pe cari se întemeiază ordinea socială de astăzi și prin examinarea sistemelor sociologice principale.

În fine într-o a treia parte, numită partea practică, vom vedea care sânt relele de care suferă societatea actuală și remediile inerente propuse pentru a le vindeca.

Partea istorică

Inceputul Inegalității sociale: Puternici și slabi, bogați și săraci. Inegalitatea naturală dintre oameni

face absolut necesară existența principiului dragostei în mijlocul lor dela începutul ori cărei societăți, dacă nu principiul opus, nu va înceta a face să triumfeze tot mai mult pe cei puternici asupra celor slabi. Iată primii vor reuși grație puterii lor să se facă stăpâni de mai multe bunuri de cât au nevoie pentru a trăi, și atunci cei slabi se văd în mod fatal deposedați chiar și de ceea ce le este necesar.

Prin urmare cei puternici devin bogați, iar cei slabi devin săraci.

Cauza chestiunii sociale: — Deci societatea omenească se află împărțită în două mari categorii opuse și din acest moment există o chestiune socială. De fapt aceasta are totdeauna ca mobil lupta pentru viață între oameni și această luptă e pricinuită totdeauna de egoismul celor puternici cari abuzează de superioritatea lor pentru a-și face în lume o prea largă parte, în detrimentul celor slabi. Chestiunea socială este deci, în totdeauna și pretutindenea, consecința inevitabilă a luptei pentru viață.

Istoria ne arată acest lucru:

Stăpânirea principiului de dragoste la început: — Principiul dragostei se opune în mod fericit, dela începutul societății, principiului egoismului, și atâta vreme cât îi succede să prevaleze,

chestiunea socială încă nu se pune.

Dragostea este de două feluri și fiecare fel se întrupează într-o grupă specială:

Una este Dragostea Naturală și are ca formulă vie Familia. Cealaltă este Dragostea Supranaturală și are asemenea ca formulă vie, în sânul creștinătății, Corporațiunea în lumea laică și chinonia (monahismul) în lumea religioasă. Primul fel de dragoste a îndeplinit în mod provizoriu, în societatea anterioară Creștinismului, rolul tutelar pe care trebuia să-l îndeplinească al doilea fel de dragoste, încă cu mult mai bine mai târziu în societatea creștină.

Vom vedea prin ce gen de organizare socială ea a luptat multă vreme victorios, în epocile primitive împotriva spiritului de egoism și de individualism căruia i-a dat naștere mereu barbaria păgână.

Diviziunea Istoriei: — Vom împărți istoria întreagă în două ere bine distincte, cari sunt:

1. Era Păgână;
2. Era Creștină.

Fiecare dintre aceste două ere mari istorice vor fi împărțite apoi în două perioade mari:

1. Perioada primitivă (patriarhală);
  2. Perioada Modernă (civilizată).
- Cap. I. — Era păgână.

Inceputurile erei păgâne:

Păgânismul favorizează egoismul. — Cine zice păgânism zice egoism. Egoismul este de fapt sufletul păgânismului, căci acesta nu este altceva decât materialismul poetizat îmbrăcat în mitologie și transformat în religie. Dar ce este oare materialismul, dacă nu doctrina care readuce în mod sistematic umanitatea la animalitate, va să zică la egoismul brutal și bestial al creaturilor inferioare.

Asemenea, egoismul a luat proporții în lume în același timp ca și păgânismul. Societatea din viitor va avea să-l datoreze lui toate crizele ce se vor naște în sânul său.

Dar uniunea pentru viață prevalează mai întâi. — Oricum, dar a trecut un timp destul de lung înainte ca acest principiu antisocial să devină cel mai tare și tocmai la început a prevalat principiul contrar cel al Dragostei firești și al uniunii pentru viață. Drept leagăn i-a fost cel mai simplu și cel mai spontan dintre grupurile omenești: Familia.

Familia, punct de mănecare al societății: — Fapt este că prin Familie începe societatea. În timpurile primitive în prezența întregii naturi care trebuia colonizată și desțelenită, omul n'a putut trăi singur; i-au trebuit au-

reclamate atât de întreținerea Clerului, cât și de acoperirea celorlalte trebuințe ale vieții sale [art. 21 Lege].

Toate aceste dispozițiuni principale demonstrează în chip limpede, că între Stat și Biserică s'au păstrat raporturi de drept atât de solide, încât nu numai că ele fac cu neputință izolarea sau *separația*, fluturată de câțiva alarmiști suspecti, dar dimpotrivă au darul să justifice în deplină măsură interesul permanent, ce leagă puterea *temporară* de manifestările instituției *spirituale*.

Dar pe lângă motivele legale, mai sunt și considerațiuni *naționale*, cari pledează pentru datoria Statului de a se ocupa de aproape de Biserica ort.

Mai întâi pentru-că Biserica a fost, în tot cursul istoriei noastre, cea mai credincioasă *aliată* a Statului, confundându-se cu el, în aceeași unitate de aspirațiuni și de sacrificii, cari urmăreau dealungul veacurilor de luptă, apărarea existenței noastre *naționale*. Această admirabilă comunitate de simțire și de făptuire, s'a dovedit a fi una din cele mai puternice legături *morale*, care a contribuit la încheierea neamului românesc și la drumul lui triumfător spre gloria unității politice. De aceea, nimeni din purtătorii serioși de răspunderi în viața publică, nu se poate gândi la distrugerea unei asemenea *legături sufletești*, căci ea ar fi identică cu renegarea tradiției noastre *naționale*, și în consecință cu primejduirea fatală a însăși *ființei* Statului nostru.

xilari numeroși pentru a-i ajuta în lucrurile sale.

Dar unde era să-i afle?

Suveranitatea părintească: — Natura ea însăși i-a dat în copiii săi. Cei dintâi supuși și primi servitori ai omului au fost proprii săi fi. El a fost regele lor în același timp când le era părinte. Această suveranitate familiară, întemeiată în natură chiar, a constituit începutul oricărei autorități omenești, și unicul grup astfel construit a fost nucleul chiar al Societății.

Perioda patriarhală: — Veacurile numeroase în decursul cărora s'a perpetuat această organizațiune simplistă și rudimentară constituită în istoria societății omenești cecece vom numi perioada patriarhală.

Secțiunea I. — Perioda patriarhală.

Chestiunea socială inexistentă în decursul acestei epoci din pricina simplității de a se uni: — În decursul acestei prime perioade chestiunea socială nu există. Ea nu se pune, de fapt, decât atunci când inegalitatea devine prea mare și prea crudă între oameni. Nu a fost însă cazul atunci, pentru-că inegalitatea condițiilor în acel timp nu era încă prea accentuată. Toată lumea avea aproape aceleași moravuri și același gen de viață: mo-

Atitudine de minoritari

Constatăm astăzi un adevărat sistem, întrebuițat de minoritățile țării noastre împotriva statului român.

Fără considerare la oarecare îndatorire de cetățean al acestui stat, reclamațiile minoritare apucă drumul spre Societatea Națiunilor, deși reclamațiile acelea de obicei nu aparțin preocupărilor areopagului dela Geneva.

În același timp se desfășoară cea mai temerară campanie ziaristică, menită să compromită întreaga stăpânire românească, în folosul planurilor de revizuire a tratatelor de pace.

Un caz recent, din acest punct de vedere, ni-l servește o răspândită și veche revistă bisericească germană, și anume *«Die Christliche Welt»* dela Gotha, în articolul dela 1 Septembrie a. c. sub titlul *«Vom Weitprotestantismus der Gegenwart»*, care se ocupă și de protestantismul din România.

Autorul articolului, dl *Adolf Keller*-Geneva, scriitor de bună credință, în drumul său de studii s'a oprit la Sibiu.

Aici însă bunii noștri sași, s'au grăbit a-l acapara, slujindu-l cu bogate informațiuni, și nedrepte, și neadevărate.

Statul român a încercat dela 1919, prin o aspră politică școlară împotriva limbilor, — scrie autorul înrăurit dela Sibiu, — *să contopească micul popor vânjos săsesc cu națiunea dominantă...*

Vrem să desnaționalizăm pe sași?

Numărul de 230 mii de sași este cu mult prea disparent, ca să poată întâi sau slăbi elementul dominant, fără a mai aminti că nimic nu e mai străin de firea românului decât desnaționalizarea forțată a altora. Toleranța și generositatea incomparabilă a acestui element a dat puțință minorităților să-și *sporească* așezămintele culturale, în vreme ce multe dintre cele românești au fost, din motive financiare, desființate tocmai în timpul mai nou.

Biserica sașilor, se scrie mai departe, *a săracii, atât pe urma re-*

lavuri foarte simple și viața foarte rustică, prin consecință foarte egalitară. În această epocă, stăpânul nu se deosebește mult de rob, cât privește felul de trai, nici bogatul de sărac. Toți se află împreună prin necesitate într'o situațiune comună păzind aceleași turme, exploatând aceleași pământuri.

Cea mai mare parte a oamenilor din această perioadă sânt păstori, sânt însă mulți și agricultori. Dar și aceștia duc asemenea viață patriarhală și locuesc organizați după tipul familial, pentru-că practică cultura extenzivă, care necesitează nu numai teren mult, dar și brațe multe, de unde nevoia de-a rămânea grupați.

Coeziunea și perpetuarea Familiei: — Fiecare tată de familie este un centru viu, în jurul căruia gravitează celelalte unități sociale, va să zică copiii săi, copiii copiilor săi, frații săi mai tineri, protejații săi, ucenicii săi, sclavii săi etc. Toată această lume trăiește împreună pe același patrimoniu și se îmulsește fără a se împărștia. În același timp sânt atâtea pericole și atâtea de temut când ești singur încât, prin forța lucrurilor, fiecare familie rămâne unită pentru totdeauna în pofida numărului considerabil al membrilor săi. În măsură

forme agrare, care i-a luat 35 mii jugăre, cât și pe urma pierderii unui capital de 19 mil de lei (investit în împrumuturile de război ale fostei duble monarhii!).

Cu toată această «sărăcie» de averi, biserica luterană din Ardeal stă materialicește mai bine decât b. o. a noastră ortodoxă ardeleană. Sântem chiar dispuși să-i facem o propunere: *de schimb* a averilor, să vedem cine s'ar alege cu dobândă, și cine cu pagubă...

Am dovedit cu cifre, nu odată, că toate cultele neortodoxe din binecuvântata noastră țară s'au împărțit în toți anii din urmă de un tratament special în *defavoarea cultului ortodox*.

E de ajuns să reamintim, cu privire la sași, că protestanții, cu toții, din țara noastră, în număr de 1 200.000 au patru episcopi; iar biserica ortodoxă, cu peste 12 milioane de suflete, are 18 episcopi, — *în proporție ea ar trebui să aibe cel puțin 40 de episcopi*. Acelaș raport disproporționat în statul major al organizațiilor bisericești...

Va să zică, din bugetul statului român se distribuie sume neasămănat mai mari unui cult minoritar, decât bisericii zise dominante.

În special, cultul luteran întreține chiar un *lux de organizație*, — o spunem noi, ci o spun înșiși sașii *cel nemulțumit cu oblađuirea lor școlară și bisericească*.

Dacă astfel, și nu alt cum, stau lucrurile, e foarte regretabil când vizitatorii veniți dela Geneva la Sibiu sânt intenționat induși în eroare prin expuneri unilaterale și falșe.

Sibiul își are un *episcop*, cunoscut istoric al poporului săsesc și în măsură de a da *informații* serioase, nu insulte ieftine împotriva țării și a națiunii politice din care face parte.

Interesul poate ar fi mai mult al sașilor, decât al nostru.

Organizați Oastea Domnului

ce ia proporții, familia încalca teritoriile din jur, pe care le acopere cu turmele și culturile sale, dar fără a se împărștia.

Formarea patriarhatului. Bogăție comunicativă: — În aceste condițiuni fiecare familie sfârșii prin a se transforma în trib și fiecare părinte în patriarh. Acest din urmă numai posedă, dar nu într'un mod egoist, căci cu cecece posedă el face să trăiască tot poporul în jurul său. Bogăția sa nu este nici decum individualistă, ea este dimpotrivă în mod esențial socială va să zică comunicativă; ea nu este spre profitul unui singur individ ci a unei colectivități numeroase în același timp. Acest lucru ni-l arată doar în mod evident relatările biblice.

În aceasta vedem pe marii patriarhi ca Avram și Iob, cari posedau, este drept, multe turme, și livezi, dar nu numai în folosul lor, căci în jurul fiecăruia dintre ei trăia o mulțime considerabilă în slujba și pe cheltuiala lor. Ei sânt părinți și regi în același timp. Bogății de acest fel sânt în același timp suveranii și hrănitorii săracilor, dacă peste tot existau de aceștia, ei trăesc în mod filial sub autoritatea lor, li considerau ca părinți mai mult sau mai puțin îndepărtați; la rândul lor, ei se socot ca niște

Adunarea Asociațiunii la Sf. Gheorghe

Conform statutelor sale, membrii «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» — Astra, se convoacă la

Adunarea generală,

ce se va ținea în orașul *Sfântul Gheorghe*, în zilele de Duminecă 13 și Luni 14 Septembrie 1931.

În vederea lucrărilor bugetare ce se pregătesc pentru anul viitor, cerem ca biserica noastră ortodoxă să nu mai fie pusă în stare de inferioritate față de celelalte culte, atât din punctul de vedere al salarizării, cât și al personalului ei. Până acum s'a nesocotit, an de an, și situația numerică a cultelor, și situația lor materială.

Avem preoți parlamentari, cam puțini, dar li avem, și adecă: în cameră 12, în senat 4.

Nu ne îndoim, că parlamentarii noștri, preoți, ajutați de ceilalți parlamentari ortodocși, vor sta de veghe, neadormiți întru apărarea drepturilor sfintei biserici ortodoxe în deosebi astăzi când e vorbă ca noul ritm să se înscăuneze pretutindeni în viața noastră publică.

Viitorul buget al cultelor pe 1932 să ne aducă, în loc de jigniri, respectul sentimentului de drept și dreptate, reparând greșelile trecutului.

La Costești. În 6 ale lunii Septembrie, anul mântuirii 1931, s'a așezat peatra de temelie a sfintei biserici din Costești, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, în locul bisericii mistuite de fiacări cu toți credincioșii aflați într'însa (114 suflete) în 18 April 1930, seara în Vinerea Sf. Paști. Pentru construirea noului locaș al Domnului s'au adunat peste *nouă milioane* lei, așa că pe lângă biserică se vor putea înălța și alte locașuri de interes creștin ortodox.

cienți, vasali, servitori, refugiați, captivi, libertini etc.

«Smala», un mare șef arab din zilele noastre, ne mai poate da destul de exact o idee despre această bogăție împărștită cu săracii, socializată oarecum, cu desăvârșire familiară. — «Clanurile» scoțiene sau irlandeze din timpurile vechi ne dau asemenea specimene exacte de acest fel de regim.

Natura proprietății sub regimul patriarhal. — *Falsitatea sistemului evoluționist în această privință:* Nu trebuie de altfel să ne închipuim că acest regim familial din timpurile patriarhale ar fi fost un fel de colectivism, cum o au pretins diferiți autori socialiști, între alții M. de Lavelye. Individualismul exista de pe atunci în proprietate, și este imposibil de a se proba în mod istoric că aceasta a fost pretutindenea colectivă, înainte de a deveni individuală, în urma unei evoluțiuni mai mult sau mai puțin lungi. Această evoluțiune, afirmată în mod aprioric de către școala pozitivistă modernă este foarte contestabilă. După această școală, popoarele primitive ar fi fost succesiv vânători, apoi păstori, apoi agricultori, ducând mai întâi viața nomadă și în fine viața sedentară.

INFORMAȚIUNI

Știre personală. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului va pleca în 12 Septembrie la Sf. Gheorghe, pentru a participa la adunarea generală a Asociației culturale, ce se întrunește în acel oraș în zilele de 13 și 14 Septembrie 1931.

LA SÂMBĂTA DE SUS. I P. S. Sa Mitropolitul nostru NICOLAE, însoțit de consilierul mitropolitan, pâr. Ieronim Grovu, a fost în ziua de Sâmbătă în 5 Septembrie la Mănăstirea dela Sâmbăta de sus, unde a luat măsurile pentru lucrările ce mai sânt a se face.

Marele Voevod Mihai a depus în 5 Septembrie 1931 la Sinaia, în prezența M. Sale Regelui, Examenul de absolvire, a clasei a treia primare, cu strălucit succes, obținând media generală 9.87.

Alegere de protopresbiter. În 5 Septembrie a. c. s'a întrunit în Sebeș adunarea protopopească pentru alegerea de protopresbiter al tractului Sebeșului sub presidiul comisariatului Dr. George Proca. Au fost prezenți 46 membri. Pâr. protopresbiter al Hunedoarei Dr. Vasile Oana a primit 36 voturi, Pr. Silviu Cărpinișan director gimn. în Sebeș 9 voturi, iar o bilă a fost albă.

Examenele din toamnă la Academia teologică «Andreiană» din Sibiu vor avea loc după cum urmează: 1. Examenele anuale integrale și de corigență: 16, 17, 18 Septembrie; 2. Examenele fundamentale: 21 și 22 Sept. Inscriserile se vor face în 25 și 26 Sept. Deschiderea festivă a anului academic va avea loc în 27 Sept.; iar începerea cursurilor: 28 Septembrie. *Rectoratul.*

Dar acest sistem are împotriva lui toate documentele istorice, între altele «Facerea» care ne arată dinainte de potop pe Abel păstor și pe Cain lucrător de pământ, va să zică regimul nomad pastoral și regimul sedentar agricol coexistând îndată după creațiunea omului. Pe de altă parte, arheologia egipteană și asiriană ne descoperă asemenea, că proprietatea fonciară și individuală există în cea mai înăpoiată anticitate.

O tăbliță cu inscripțiune datând de pe timpul domniei lui Scrufru prinț egiptean despre care savanții afirmă că ar fi frăit către anul 3000 înainte de Isus Hristos, face amintire de un anumit Amten care a primit o parte a pământurilor sale în moștenire și ținea restul din generozitatea regelui. Contracte de origine babiloneană care sunt azi în stăpânirea lui Britisch Muzeum, menționează vânzări de pământuri și de case între particulari. Or, aceste contracte se urcă în veacul al 13-lea, și după vederile anumitor orientaliști în veacul al 18-lea chiar înaintea erei noastre. (Vezi Gavignet, La propriété privée p. 22.)

Se poate deci spune având istoria la îndemână, că proprietatea colectivă universală așezată de către socialiști la originea societății, este o himeră și că proprietatea individuală a existat din primele timpuri ale genului omenesc. Dar pe de altă parte, se poate spune asemenea că proprietatea primitivă, dacă n'a fost pretutindenea colectivă, a fost cel puțin în

DI V. Goldis, suferind de mult timp, a trimis comitetului central al Asociației culturale în Sibiu o scrisoare, unde arată că boala nu-i mai permite să ocupe demnitatea de președinte al societății și cere să se aleagă un nou președinte. Adunarea, ce se întrunește în curând la Sf. Gheorghe, se va ocupa și de chestiunea viitorului președinte al Asociației.

Proces senzațional se va desfășura în 24 Septembrie 1931 la tribunalul din Cluj, secția III. Improcesuat este profesorul universitar și istoricul nelufricat al trecutului nostru cultural și literar dl Gh. Bogdan-Duică, și anume: pentru părerea sa rostită despre Gheorghe Barițiu, răposat la 1893. Acuzatorii, cei cu blidul de linte dela 1700, mai au obrazul să ceară eliminarea dlui Bogdan-Duică dela catedră!

† Pr. Victor I. Sălăgeanu, parohul Săcămașului, prot. Dobrei, răpit de o boală nemiloasă a încetat din viață în ziua de 3 Septembrie la ora 11 a. m. în anul al 54-lea al vieții și după 30 ani de fericită căsătorie și 29 de preoție. Rămășițele sale pământești s'au așezat spre odihnă veșnică Sâmbătă la 5 Septembrie ora 4, după ritul ortodox român. Fie-i țărâna ușoară!

Pregătiri pentru adunarea Asociației la Sf. Gheorghe. Despărțământul județean Treiscaune anunță, că la adunarea generală din acest an a Asociației se organizează la Sf. Gheorghe și o expoziție etnografică; ear seara, Duminecă, se va da în sala teatrului orașenesc un festival artistic cu ales program. Doritorii de a participa la adunare să se anunțe de timpuriu.

Se aduce la cunoștința acelor, cari doresc a participa la congresul «Astre» culturale, în 13 și 14 Septembrie la Sf. Gheorghe, că stațiunea Sf. Gheorghe deservește stațiunea climaterică Vâlcele, și astfel biletul C. F. R., luat întreg la stațiunea de plecare pentru gara Sf. Gheorghe, este valabil și la întoarcere, fără altă legitimație, de cât viza stațiunii C. F. R. Sf. Gheorghe la întoarcere.

toate părțile patriarhală și familiară, cum este ușor de a se constata acest lucru la originea diferitelor popoare din antichitate.

Diferitele aspecte, pe care le-a luat în decursul veacurilor, pot fi reduse la următoarele trei tipuri:

1. Regimul patriarhal propriu zis (în orient mai ales);

2. Regim pastoral; Regimuri / 1. Roma antică

3. Regim senorial. / sedentare / 2. Imperiul de mai târziu.

Fuziunea claselor. — Sub toate aceste regimuri clasa săracă a trăit confundată cu clasa bogată, fie sub titlul de înrudire, fie sub cel de servitor, și, prin urmare, ea cunoaște poate servititudinea, dar nicidecum mizeria, căci acest fel de existență o solidarizează foarte strâns cu clasa posesoare și o asociază proprietății. În această epocă nu e vorba încă de proletariat. Sărăcia putea să existe, dar nu mizeria. Deci absența de orice chestiune socială: Aceasta s'a născut cu civilizațiunea în decursul perioadei următoare:

Secțiunea II-a. — *Periada civilizată.*

Predominarea egoismului asupra dragostei: — Perioada studiată adineauri are în ansamblul său drept caracteristică în linie generală predominanțiunea dragostei asupra principiului egoistic.

Perioada la care ajungem ne va arăta dimpotrivă, egoismul triumfând asupra dragostei, concurența substituindu-se corporațiunii, și lupta pentru viață în locul uniunii pentru viață.

Membrii Comitetului central al Asociației clerului «Andrei Șaguna» sunt convocați în ședință pe ziua de Vineri, 18 Septembrie a. c. ora 4 după masă, la Alba Iulia. La ordinea zilei: pregătirea congresului Asociației.

Biroul central.

Între dezideratele votate de congresul femeilor române, întrunite zilele acestea la Craiova, sub președenția dnei Maria Baiulescu, se cuprind și următoarele: Credința apărătoare a neamului românesc, să fie baza educației naționale. S'o întărim, intensificând lupta contra influențelor sectelor religioase străine și a bolșevismului. Congresul, în numele femeilor din toate provinciile românești, roagă pe dl ministru al justiției să aducă o lege specială care să satisfacă art. 6 al Constituției privitor la drepturile femeilor.

Înainte cu o oră. Incepând dela 1 Octombrie 1931, ora oficială pentru instituțiile publice va fi earăș ora Europei orientale; prin urmare ora 24 a zilei de 30 Septembrie va fi numita ora 1 a zilei de 1 Octombrie. Aceeași operație se face și la calea ferată, unde mersul trenurilor de earnă intră în vigoare cu ziua de 1 Octombrie, întocmit pe baza orei Europei orientale.

Schimbare! Un ziar din București spune că primăria capitalei a schimbat numele de strada Doamnei numindu o de aici încolo strada Morit Blank. Primăria a nimerit-o cât se poate de rău; căci Doamna a cărei amintire o arată strada, era Doamna Maria, soția Voevodului Șerban Cantacuzino, femeie evlavioasă care a zidit biserica din preajma străzii, o biserică ce-i poartă și numele. Să se caute altă stradă pentru a o boteza Morit Blank, — și să nu se mai comită pe viitor asemenea... anomalii.

Congresul romano-catolicilor din Ardeal s'a ținut în 5 și 6 Sept. la Odorhei. Program cu caracter pur religios, ascultat de un număr nu prea mare de participanți. Organele de siguranță au supravegheat congresul. Și așa, agenții iredentismului dela Peșta n'au turburat ședințele congresului.

Cauza acestui fenomen, (bogăție rea): — Cauza acestei transformări nefaste a fost aparițiunea a ceea ce s'ar putea numi bogăție rea, va să zică a unui fel de proprietate mult mai individualistă, mai exclusivă, mai orgolioasă, mult mai puțin generoasă și mai puțin împărțitoare decât cea antică.

Ea are ca agenți producători: 1. Comerțul (favorizat prin navigațiune), 2. Răsboiul. — Or această bogăție rea a avut ea însăși două cauze principale, una pacifică, cealaltă violentă, dar foarte puternice și una, și cealaltă.

1. Comerțul,

2. Răsboiul.

1. Comerțul: — Nașterea comerțului la popoarele maritime ale anticității (Fenicieni, Greci): Acest mod de îmbogățire a început din bună vreme să fie în uz printre rasele maritime ale anticității, anume la Fenicieni și la Greci. Aceste popoare, deosebit de inteligente și deosebit de întreprinzătoare, au devenit și mijlocitorii tuturor celorlalte popoare și, grație aptitudinilor lor nautice remarcabile, ele știură să pătrundă în sânul aproape a tuturor națiunilor cunoscute pe atunci, cumpărându-le sau vânzându-le produsele respective din toate țările și furnizându-le mijlocul de a profita astfel de bogățiile naturale ale solului lor. Acest negoț a avut de efect îmbogățirea nu numai a celor ce-l făceau, ci și a acelor cu cari se făcea.

Rezultatele sociale născute prin comerț:

Examenul de bacalaureat va începe în ziua de 20 Septembrie. Ministerul instrucțiunii așteaptă să i se comunice, de către inspectoratele regionale, numărul candidaților înscriși la acest examen, pentru a putea stabili câte comisii examinatoare vor trebui să funcționeze. La sfârșitul săptămânii viitoare se vor da publicității numele profesorilor cari formează aceste comisii.

ȘTIRI LOCALE

Aviz «Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu» își reîncepe activitatea culturală cu 15 Septembrie a. c. Probele de cant se vor ținea în fiecare Marți și Vineri seara dela ora 7—9 în localul propriu din str. Brukental Nr. 17. Stim. coriste și coriști sunt rugați a participa în număr complet și punctual. *Comitetul.*

Prea mare întârziere

Deși Venerabilul Consiliu arhiepiscopesc a făcut intervenții peste intervenții la On. Minister al Instrucțiunii și al Cultelor, precum și la al Finanțelor pentru a se achita la timp salariile preoștilor, cu părere de rău trebuie să constatăm, că până astăzi abia s'au achitat salariile până la finea lunii Aprilie.

Deși școlile primare și secundare s'au început, iar peste câteva zile se vor deschide și porțile universităților, — preoștii, care are să-și ducă copiii la școală, prin neprimirea modestului salariu la timp, este adusă în mari strâmțori pecuniare.

Atragem atențiunea Dlui Președinte al Consiliului de Miniștri să binevolască a dispune a se achita de urgență salariile preoștilor restante.

1. Un bun (în ordinea materială, difuziunea valorilor);

2. Un rău (în ordinea morală, corupțiunea moravurilor) — Rezultatul a fost avantajos pentru civilizațiune în înțelesul material al cuvântului, grație schimbului și difuziunii diverselor valori naturale mai înainte neexploatate; dar el a fost desavantajos pentru moravuri. Acestea au început de fapt de atunci, sub influința noilor bogății câștigate prea brusc și în mod prea abundent, să peradă bunătatea firească și simplitatea pe care au avut-o până aci.

Comerțul inițiază popoarele primitive la lux, la bunăstare, la bogăție și le pune în mână banul etc. — Comerțul, procurând abundența și opulența, a provocat gustul pentru lux și pentru noutăți; drept urmare el a trezit la popoarele rustice și patriarhale gusturi mai rafinate, în același timp și dorințe și poftă mai exigente. Ele au început prin urmare să înțeleagă cu deosebire importanța bunurilor materiale văzând folosul neașteptat de mare pe care comerțul îl aducea. De atunci a existat în maniera lor de a poseda mai multă înverșunare, mai multă aviditate și prin consecință mai mult exclusivism și egoism.

Asemenea se poate spune în rezumat, că comerțul a fost de pe atunci o binefacere dezastruoasă pentru umanitate. De o utilitate imensă din punctul de vedere material, — a fost însă în schimb de o răutate mult mai imensă din punctul de vedere moral. (Din l. franceză.)

Nr. 428/1931.

(76) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III Crăciunelul de sus, protopopiatul Târnava, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salariul cu întregirea dela Stat, conform celor fasonate în coala B.
2. Casa parohială cu atenanțe.
3. 28 jug, cat. $\frac{1}{4}$ arător, $\frac{1}{4}$ fânaș.
4. Folosirea cimitirului vechi cam 2 jug.
5. Câte 1 ferdelă porumb sfărmat și 1 zi de lucru dela circa 70—80 familii.
6. Stola obișnuită în tract.

Concurenții vor înainta cererile și documentele cuvenite în termenul prescris oficiului protopopesc Târnava în Diciosânmartin și se vor prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Diciosânmartin, la 6 August 1931.
Oficiul protopopesc ort. rom. în înțelegere cu consiliul parohial din Crăciunel.

Petre Medesann
adm. prot.

Post vacant

În județul Sibiu, și comunele apropiate, căutăm reprezentanți pentru muncă ușoară. Ofertele sub «Venit frumos», — rugăm a preda la administrația ziarului. (38 a) 1—2

Nr. 842/1931

(77) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a Micfalău, protopopiatul Sf. Gheorghe, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela cea dintâi apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Intregire dela stat, conform coalei B.
2. Casă parohială cu dependente și grădina de legume.
3. Sesiune parohială de 6 jug. și 200 st. □ (cimiterul nou)
4. Simbrie: câte o ferdelă veche (25 litri) de porumb sfărmit și o ferdelă veche de ovăș dela familiile întregi (circa 100 familii); $\frac{1}{2}$ ferdelă porumb și $\frac{1}{2}$ ferdelă ovăș dela familiile mixte și dela văduvi (circa 60 familii) iar dela zileri o zi de clacă sau contra valoarea ei (circa 30 familii)
5. Competința de lemne, în bani: câte 20 Lei dela familiile întregi și câte 10 Lei dela cele mixte și văd.
6. Venitele stolare, conform hotărârii adunării parohiale din 30 Mai 1926.

Fiind credincioșii maghiarizați, se cere dela candidați să cunoască limba maghiară, având să țină predicile în această limbă.

Reflectanții își vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele necesare, în termen subsemnatului oficiu protopopesc și se vor prezenta și în parohie spre a fi cunoscuți de credincioși.

Sf. Gheorghe, la 26 August 1931.
Oficiul protopopesc ort. rom. Sf. Gheorghe, în înțelegere cu consiliul parohial din Micfalău.

Aurel Nistor
protopop.

Nr. 301/1931

(75) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III Dobârca, protopopiatul Mercurea, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salariul dela Stat conform coalei B.
2. Sesiune preotească 11 jug. 138 st. □, fânaș și arătură.
3. Stola statorită în tract.
4. Doi stânjini lemne de foc dela comuna politică.

Reflectanții să-și înainteze cererile cu documente necesare în termenul deschis oficiului protopopesc din Mercurea, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Mercurea, 19 August 1931.
Oficiul protopopesc ortodox român în înțelegere cu consiliul parohial respectiv.

Avr. S. Pecurariu
protopop

Nr. 470/1931.

(74) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a din Grohot, protopopiatul Zarand, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

R retribuțiile după acest post sânt:

1. Intregirea dotațiunii dela stat conform coalei B.
  2. Stola obișnuită.
- Cererile de concurs însoțite de documente necesare se vor înainta Oficiului protopopesc ort.-rom. Zarand în Brad, până la termenul fixat.

Concurenții vor binevol a se prezenta în parohie, în o Duminecă sau sărbătoare, spre a fi ascultați și cunoscuți de enoriași.

Brad, la 19 Iulie 1931.
Oficiul protopopesc în înțelegere cu Consiliul parohial.

Ioan Indreiu
protopop.

**REVERENZI
ȘI ODĂJDII
PREOTEȘTI**

■

Dumitru Dușleag
Sibiu Târgul Peștelui 12 Sibiu

★

Stofe și brâne în depozit perm.

Nr. 414/1941.

(34) 3—3

Concurs

Pentru anul școlar 1931/1932 se vor conferi de către protopopiatul Sebeșului următoarele burse:

1. Din fondul protopopesc 2 burse de câte 2000 Lei pentru studenți dela școale secundare, comerciale, normale și academia teologică.
2. Din fondul «Ioan și Florica Oncescu» 2 burse de câte 2000 Lei pentru studenți de liceu.

Bursele se pot conferi numai studenților de pe teritoriul protopopiatului Sebeș, și la cele dela pct. 2 au întâietate studenții din parohia Răhău.

Cei în drept să-și înainteze cererile însoțite de certificat de botez, certificat școlar și certificat despre starea materială a părinților, Oficiului protopopesc al Sebeșului, până la 30 Septembrie 1931.

Oficiile parohiale din protopopiatul Sebeș sânt rugate a atrage atențiunea tinerilor asupra acestui concurs.

Sebeș-Alba, 19 August 1931.

Oficiul protopopesc:
Vasile Oană
adm prot.

Anunțuri și publicații se primesc cu prețuri cumpătate, : la administrația ziarului:

Telegraful Român**Clopote**

de 240 și 160 Kgr. din 1922 ofere spre vânzare parohia ortodoxă rom. Sibielul-vechiu, p. Orăștie, j. Hunedoara. (38)2—3

A apărut și se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană:

Introducere în sfintele cărți ale

Testamentului Vechiu

de Arhipresviterul-Mitrofor Dr. **VASILE TARNAVSCHI** prof. titular la Facultatea de teologie din Cernăuți. Prețul Lei 400.—. La comanda se alătură Lei 20.— pentru spese poștale.

Mersul trenurilor

— Gara Sibiu —

	Pleacă spre:	Sosește dela:
Alba-Iulia	6 ⁵⁵ , 14, 17 ⁰⁰	8 ⁰⁵ , 17 ⁰⁴ , 21 ⁵⁵
Brașov, Făgăraș	5 ¹⁴ , 12 ²³ , 18 ¹⁴	11 ³⁸ , 19 ⁴⁵ , 8 ⁰⁴
Cisnădie	5 ⁴⁵ , 13 ¹⁵ , 18	7 ⁵⁰ , 14, 19 ⁵⁴
Copșa-mică	3 ³⁵ , 10 ²⁵ , 12 ⁵⁰ , 15 ²⁰ , 19 ¹⁰ , 22 ⁵⁵	3 ²⁷ , 9 ²⁷ , 14 ⁵⁵ , 16 ⁴⁷ , 20, 0 ²¹
Ocna-Băi	8 ⁴⁰ , 11 ⁵¹ , 20 ⁴⁵	9 ⁵⁴ , 12 ⁴⁹ , 23 ⁵⁰
Peatra-Olt, Buc.	6 ⁵⁰ , 15 ⁰⁵ , 20 ¹⁵ acc.	23 ⁵⁰ , 12 ⁴⁰ , 10 ^{acc}
Sighișoara, Agn.	5 ³⁵ , 16 ⁰⁵	7 ⁴⁵ , 16 ⁰⁵
Vurpăr	16 ⁰⁵	7 ⁴⁵

ORDINEA BAILOR**Baie în bazenul de înot și lecții de înot****Pentru bărbați:**

Luni: închis
Marți: dela 8—10 ore a. m. pr. urcate
Mercuri: dela 8—10 ore a. m.
Joi: dela 8—10 ore a. m.
Vineri: dela 8—10 ore a. m.
Sâmbătă: dela 8—10 ore a. m.
Duminecă: dela 7—9 ore a. m.

Pentru femei:

Luni: închis
Marți: dela 10—12 ore a. m. pr. urcate
Mercuri: dela 10—12 ore a. m.
Joi: dela 10—12 ore a. m.
Vineri: închis
Sâmbătă: închis
Duminecă: dela 9—10 ore a. m.

Baie de familie:

Luni: închis
Marți: dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara pr. ur.
Mercuri: dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Joi: dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Vineri: dela 10—12 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Sâmbătă: dela 10—12 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Duminecă: dela 10—12 ore a. m.

Pentru bărbați:**Băi de abur și de aier cald**

Luni: închis
Marți: dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara prețuri urcate
Mercuri: dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Joi: închis
Vineri: închis
Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela 1 $\frac{1}{2}$ —5 p. m., dela 5—7 $\frac{1}{2}$ ore seara prețuri reduse
Duminecă: dela 7—12 ore a. m. prețuri urcate

Pentru femei:**Băi de abur și de aier cald**

Luni: închis
Marți: închis
Mercuri: închis
Joi: dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara prețuri urcate
Vineri: dela 1 $\frac{1}{2}$ —5 ore p. m. dela 5—7 $\frac{1}{2}$ ore seara prețuri reduse
Sâmbătă: închis
Duminecă: închis

Băi de cură

Luni: închis
Marți: dela 8—10 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —4 ore p. m.
Mercuri: dela 8—10 ore a. m. și dela 4—7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Joi: dela 8—10 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —4 ore p. m.
Vineri: dela 8—10 ore a. m. și dela 4—7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Sâmbătă: dela 8—10 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —4 ore p. m.
Duminecă: dela 7—10 ore a. m.

Băi de cură

Luni: închis
Marți: dela 10—12 ore a. m. și dela 4—7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Mercuri: dela 10—12 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —4 ore p. m.
Joi: dela 10—12 ore a. m. și dela 4—7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Vineri: dela 10—12 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —4 ore p. m.
Sâmbătă: dela 10—12 ore a. m. și dela 4—7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Duminecă: dela 10—12 ore a. m.

BAI DE PUTINA

Luni: închis
Marți: dela 8—12 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Mercuri: dela 8—12 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Joi: dela 8—12 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara

Vineri: dela 8—2 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Sâmbătă: dela 8—2 ore a. m. și dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ ore seara
Duminecă: dela 7—2 ore a. m.

În zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.